

Het hoofd had in een rode plastic tas van de Duitse supermarkt Rewe gelegen. De slogan van de winkelketen Besser Leben schreeuwde in witte letters van het plastic: BESSER LEBEN.

Aanvankelijk was de ernst van de situatie niet tot Wenzel von Wietersheim doorgedrongen. In een opwelling was hij een merel, die over het wandelpad de struiken in hupte, achterna gekropen. Zijn ogen hadden moeten wennen aan het donker. Er was een groot temperatuurverschil tussen het zonnovergoten wandelpad en de beschutte ruimte onder de bladeren van het bosschage. Ver weg op de achtergrond had hij kinderen vrolijk horen zingen op de speelplaats in het park, maar onder het bladerdak heerste een geladen stilte. De merel zat een paar meter van hem vandaan en pikte in de grond terwijl de zwarte kraaloojjes hem scherp in de gaten hielden. Vóór hem tegen de stronk van een hoge struik had de plastic tas gestaan. Wenzel klopte de aarde van zijn knieën en ging rechtop staan. Hij werd een beetje duizelig. Gedachteloos had hij tegen het Rewe-logo getrapt en toen was het hoofd door de opening naar buiten gerold. Voorzichtig leek het te willen kijken wat er aan de hand was. Plukken haar plakten als eilandjes op de huid van het achterhoofd. Bij de nek was het bloed geronnen en bijna zwart van kleur. Een zoetige geur had zich verspreid.

Dit was geen computerspelletje.

Het had een paar seconden geduurd voordat Wenzel zich

ervan bewust werd dat hij buiten in het park was. En dat hij op een hoofd zonder lichaam was gestuit. Zijn hart begon tekeer te gaan, hij hapte naar adem. Het bloed suisde in zijn oren. Hij wilde wegrekken, maar een magnetische kracht nagelde hem aan de grond. Wenzel keek om zich heen. Het leek alsof de aarde stilstond. Nadat hij een tijdlang roerloos had gestaan, begon hij de rest van de omgeving in zich op te nemen. De zon probeerde door de struiken te dringen, maar de grond werd hermetisch afgeschermd. Een vlinder dwarrelde voorbij. De bladeren waren hier en daar al rood en geel gekleurd, de eerste waren al gevallen. Vandaag was misschien wel de laatste warme herfstdag. Verderop lag een tak op de grond. Wenzel bukte zich voorzichtig en trok hem naar zich toe. Zou hij het doen? Hij sprak zichzelf moed in. Hij was geen kind meer, hij moest niet bang zijn. Behoedzaam duwde hij met de tak tegen de achterkant van het hoofd. Het kantelde opzij. Het eerste wat Wenzel zag, was de open mond. Had het hoofd geschreeuwd toen het van het lichaam was losgehakt? Bij de nek was het vlees gerafeld. Hij voelde een paniekaanval opkomen. 'Kalm blijven, kalm blijven,' prentte hij zichzelf in. Nu pas hoorde hij het gezoem van vliegen. Hij verlegde zijn aandacht naar de zwerm insecten die rond de plastic tas vlogen. Door zijn mond ademend durfde hij zijn blik weer naar beneden te laten glijden. Kon hij zien of het hoofd van een man of een vrouw was? De kleur van de wangen was een vaal soort blauw. Hij was bang om lang naar het misvormde gezicht te kijken. De ogen stonden dof. Droevig keken ze hem aan. Betreurden ze het dat ze niet meer van het leven konden genieten? Mieren kropen van de ooghoeken naar de neusgaten.

Minuten leken voorbij te kruipen. Wenzels knieën begonnen te knikken. Wat moest hij doen? De merel deed zich te goed aan de kevers die uit de plastic tas kropen. Opeens voelde hij dat hij ontzettend nodig moest plassen. Hij moest weg,

hier zo snel mogelijk vandaan. Naar huis, hij wilde naar huis, maar het leek alsof hij met kauwgum was vastgeplakt. Moeizaam kroop hij achteruit onder de struiken vandaan het zonlicht in. Even stond hij stil op het helverlichte wandelpad. En toen – er leek een onhoorbaar startschot te klinken – zette hij het op een lopen langs de speelplaats waar moeders met hun kinderen bij het klimrek stonden. Voorbij de watertoren nam hij de kortste route het park uit. Zonder op het verkeer te letten rende hij zo hard als hij kon de Belforter Strasse over. Een auto toeterde, een fietser vloekte dat hij uit moest kijken. Maar Wenzel merkte niets. Tranen rolden over zijn wangen. Het enige wat hij hoorde, was een gejammer, hoog en nasaal. Het hoofd in het park achtervolgde hem en kermde van de pijn. Hoe hard Wenzel ook rende, hij kon niet aan het geluid ontsnappen. Het leek uit de hemel over de stad neer te dalen, het was boven en onder hem en leek hem op te zuigen.

Die zondagmiddag was het rustig op het politiebureau. Fatima Oztürk had een grande latte bij de Starbucks gehaald en las een rapport over georganiseerde criminaliteit in Berlijn. Ze voelde zich moe en lusteloos. Haar gedachten dwaalden af naar exotische vakantiebestemmingen, naar een strand met fijn wit schelpenzand. Tegen halftwee verstoorde een paniekerig telefoontje de rust. Een meneer Von Wietersheim meldde aan het noodnummer van de politie dat zijn zoontje in het park bij de watertoren een hoofd had gevonden. Ja, een mensenhoofd. Zelf had Von Wietersheim het verhaal eerst niet geloofd, maar hij was op aandringen van zijn vrouw toch gaan kijken. Zijn zoontje had de plek in de struiken aangewezen en de vader had het met eigen ogen gezien.

Fatima's hart maakte een vreugdesprongetje. Ze rende naar de kamer van haar naaste collega Gerhard.

‘Rij de auto voor, er is een hoofd gevonden!’

‘Een hoofd?’

‘We gaan naar Prenzlauer Berg. Naar het park bij de watertoren.’

Gerhard haastte zich de trap af naar de parkeergarage. Fatima nam de lift naar de begane grond. Ze bekeek zichzelf in de spiegel, trok aan een haartje van haar wenkbrauw en stiftte haar lippen. Toen ze de voordeur uit liep, stond hij al te wachten.

‘Dat is weer eens wat anders,’ zei hij, terwijl hij van binnen uit het portier voor haar opendeed.

Handenwringend stond meneer Von Wietersheim bij de watertoren. Naast hem troostte zijn vrouw hun zoontje, dat bleekjes tegen haar aan geleund stond. Het gezin maakte een aangeslagen indruk.

‘Zet hem daar maar gewoon op de stoep,’ zei Fatima tegen Gerhard toen ze hem zoekend om zich heen zag kijken. Vastberaden stapte ze uit en stelde zich voor. ‘Fatima Oztürk, commissaris bij de afdeling Moordzaken.’

Meneer Von Wietersheim gaf een slappe hand, zijn vrouw hilde en klemde haar zoontje tegen zich aan. Het trio deed haar denken aan een prijswinnende foto van Syrische drenkelingen op een vlot voor de kust van het Griekse eiland Lesbos.

‘Ik stel voor dat u meeloopt en de plek aanwijst,’ zei Fatima en ze gebaarde Gerhard dat hij de wandelaars die naar het park wilden, moest tegenhouden.

Von Wietersheim ging zwijgend voorop. Fatima voelde hoe ze werden nagestaard door voorbijgangers, nieuwsgierig geworden bij het zien van de politieauto’s die nu van verschillende kanten de straat in kwamen rijden. Bij het dichtbegroeide bosschage aan het wandelpad hield hij stil.

‘Daar,’ gebaarde hij wuivend met zijn hand, terwijl hij aangeslagen de andere kant op keek. Fatima boog zich voorover, duwde de takken opzij en liep gebukt de bosjes in.

Niet veel later was het hele park rond de watertoren afge-

zet. Het technisch team maakte foto's van de vindplaats van het hoofd en de nabije omgeving. Rechercheurs probeerden DNA-sporen veilig te stellen. Een medewerker van de technische recherche, gekleed in een wit ruimtepak, deed het hoofd behoedzaam in een nieuwe plastic zak. Met gestrekte armen hield hij het voor zich uit. Plechtig liep hij, een moderne versie van Salome, over het wandelpad naar een bestelbusje. Op gepaste afstand volgde een andere rechercheur. Hij hield de tak waarmee Wenzel de zaak aan het rollen had gebracht boven zijn schouder als een speer die hij elk moment kon gaan werpen.

Achter de afzetting van rood-wit lint stonden buurtbewoners en toeristen toe te kijken. Het was druk op straat, de meeste restaurants in de buurt boden op zondag een brunch aan. Als een lopend vuurtje verspreidde zich het gerucht dat moslimterroristen, uit Syrië teruggekeerd, hadden toegeslagen. Ze hadden iemand in het park onthoofd. De oorlog in Irak en Syrië had zich naar Berlijn verplaatst. Ontzet vuurden de omstanders, terwijl ze met hun mobiele telefoons foto's maakten, vragen af op de agenten die hen op afstand hielden.

Op het terras van restaurant Pasternak, schuin tegenover het park rond de watertoren, had Fatima een paar tafels laten ontruimen tot ongenoegen van de Russische bedrijfsleider.

'Dit gaat me klanten kosten,' mopperde hij.

Meneer en mevrouw Von Wietersheim zaten ineengedoken op hun stoel, Wenzel zat bij zijn moeder op schoot.

'Je zult wel vreselijk geschrokken zijn, toen je dat hoofd zag liggen,' probeerde Fatima, terwijl ze zich vooroverboog en Wenzel vriendelijk aankeek. Ze had medelijden met het joch dat tot nu toe geen woord gesproken had. Hij pakte het glas dat voor hem op tafel stond en bracht het bibberend naar zijn mond, de cola klotste over de rand. Vader en moeder Von Wietersheim keken zwijgend naar de knoeipartij. Wenzels moeder pakte een papieren servetje en veegde zijn vingers af.

‘Het is mijn schuld,’ jammerde mevrouw Von Wietersheim plotseling. ‘Hij zit altijd binnen. Ik wilde hem achter de computer vandaan hebben en buiten laten spelen. Nu zie je wat ervan komt!’

‘Zwijg,’ snauwde meneer Von Wietersheim, die zich op Fatima’s vragen probeerde te concentreren. En voor de zoveelste maal herhaalde hij wat Wenzel hun verteld had toen hij hysterisch huilend op de voordeur had gebonkt. Wenzel was zo zenuwachtig geweest dat hij de sleutel niet meer in het slot had weten te krijgen. Hij had in zijn broek geplast.

Terwijl mevrouw Von Wietersheim Wenzel zachtjes over zijn krullen streek, staarde de jongen afwezig voor zich uit. Af en toe hield hij zijn handen tegen zijn oren om zich tegen elk geluid uit de buitenwereld af te schermen. Hoe Fatima het ook probeerde, ze kreeg geen woord uit hem. Ze streek hem over zijn blote knie. Wenzels betraande ogen keken haar plotseling aan.

‘Mag ik nu naar huis?’ Zijn stem klonk iel, alsof hij elk moment in huilen uit kon barsten. Meneer en mevrouw Von Wietersheim stonden op.

‘Zo is het wel genoeg geweest,’ zei de vader. Fatima gaf hem haar visitekaartje. ‘Wilt u me bellen zodra Wenzel zich details herinnert die in het gesprek nog niet naar voren zijn gekomen?’

Ze keek het echtpaar na. Met gebogen hoofd sjokten ze langs de rood-witte linten waarmee het park was afgezet, met Wenzel tussen hen in.

’s Avonds laat lag Fatima op de bank in haar woonkamer met haar laptop op schoot. Ze zocht in de registers naar blanke mannen tussen de twintig en de veertig jaar die in Duitsland bij de politie als vermist waren opgegeven. Het zou nog dagen duren voordat de patholoog-anatoom de uitslag van het laboratoriumonderzoek bekend zou maken. Zelf had ze

maar een seconde of wat tussen de bladeren door gekeken terwijl ze op haar hurken in de bosjes zat. Inderdaad, er lag een hoofd. De weëige stank maakte haar misselijk en ze kroop meteen weer terug naar het wandelpad. In het park waren geen andere lichaamsdelen aangetroffen, dus het hoofd en de plastic tas waren voorlopig de enige gegevens waar ze mee moest werken. Misschien dat er vingerafdrukken op de tas zouden worden aangetroffen die een bruikbare aanwijzing opleverden.

Ze sloot haar ogen en liet de gebeurtenissen van vandaag de revue passeren. Ze zag de ontredde bij Wenzel von Wietersheim en zijn ouders weer voor zich. Zou de vondst een trauma blijven voor de rest van zijn leven?

Fatima geloofde niet in de theorie dat extremistische moslims van Islamitische Staat, geïnspireerd door de strijd in Syrië en Irak, in Berlijn hadden toegeslagen en een onthoofding hadden geënceneerd. De moord was nog niet opgeëist.

Haar telefoon ging. Op het schermje zag ze dat Gerhard haar belde.

‘Ozzie, je raadt het nooit,’ riep hij opgewonden.

‘Heb je nieuws over het hoofd?’

‘Nou en of.’ Gerhard liet een pauze vallen, hopen dat Fatima hem zou smeken om informatie, maar zij wist dat hij zat te popelen om het grote nieuws te vertellen, dus zweeg ze.

‘We hebben de uitslag van het laboratoriumonderzoek nog niet binnen. In afwachting daarvan hebben we de foto’s van het hoofd in een computerprogramma gestopt om te kijken of er een match uit zou komen.’

Weer liet hij een stilte vallen.

‘En?’

‘Ja, en ik ben ervan overtuigd dat het klopt, want ook al was het hoofd gehavend, opeens herkende ik het gezicht.’

‘Van wie is het?’ riep Fatima nu in de telefoon. Ze kon haar nieuwsgierigheid niet meer bedwingen.

‘Het hoofd is van...’ Gerhard zweeg. Ze hoorde hem zwaar ademen.

‘Verdomme, hou op met die spelletjes van je.’

‘Je raadt het nooit,’ begon Gerhard weer. Nu ontplofte Fatima bijna van irritatie, maar ze beet op haar lip.

Toen noemde hij de naam. Ze sprong op van de bank. Haar laptop kletterde op de vloer.

‘Nee!’ riep ze.

Ervoor

Hoofdstuk 1

Milos Berger kwam naakt de badkamer uit gelopen, hij droogde zijn haar met een grote witte handdoek, waarop in gouden letters HOTEL BERLIN, BERLIN was geborduurd. Zijn blonde krullen waren opvallend lang voor een man van zijn leeftijd. Hij was 58 jaar en hield zijn beginnende buikje in. Hij wreef over zijn wangen, die hij net geschoren had. Het platte tv-scherm aan de muur tegenover het kingsize bed domineerde de hotelkamer.

‘Kijk je nog steeds naar die documentaire? Laten we van Berlijn gaan genieten,’ zei hij. Een lichte irritatie klonk door in zijn stem.

Zijn man, Amnon Glaser, lag in zijn onderbroek op bed. Ook hij was 58 jaar. Zwart haar krioelde op zijn borst en buik, in contrast met zijn kale schedel. Sinds enkele jaren schoor Amnon het haar op zijn hoofd, omdat hij de uitdunnende plukken weerzinwekkend vond. Ter compensatie had hij een baard laten staan. Zijn schedel glom in het middaglicht dat door de vitrage de kamer binnenviel. Lusteloos pakte hij de afstandsbediening en zette de tv uit.

‘Dit geloof je toch gewoon niet?’ riep hij uit. Zijn stem sloeg over. ‘Ik kan het niet bevatten. Ik weet dat het gebeurd is, maar elke keer als ik zie hoe duivels de Duitsers waren, ben ik weer verbouwereerd.’

Ze hadden een nachtvlucht uit New York achter de rug. Uitgeput waren ze op het bed in hun hotelkamer in Berlijn neergeloft, maar de jetlag maakte slapen onmogelijk. Duf van de

lange reis en het tijdsverschil had Milos het bad vol laten lopen, terwijl Amnon met de knopjes van de afstandsbediening was gaan spelen. Hij zapte langs de kanalen. Bij de reportage over de Kristallnacht was hij blijven hangen. Filmpjes uit november 1938, toen in heel Duitsland bij Joodse winkels de etalageruiten werden ingegooid en synagogen in brand werden gestoken, deden hem op bed verstijven. In alle hevigheid besprong de vijandigheid van de geschiedenis hem.

Het was niet vanzelfsprekend geweest dat ze Berlijn hadden uitgekozen voor een korte vakantie. Amnon was in Israël geboren uit Joodse ouders die de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog in Polen en Litouwen hadden meegeemaakt. Zijn moeder had het vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau overleefd. Zijn vader had zich bij de partizanen in de bossen rond Vilnius aangesloten en was zo de oorlogsjaren doorgekomen. In 1948 hadden ze elkaar op de boot naar Israël ontmoet, te midden van honderden andere immigranten. Ze trouwden in Tel Aviv. Maar het duurde nog bijna tien jaar voordat Amnon werd geboren. Over de oorlogsjaren werd thuis nauwelijks gesproken. Als iemand ze al ter sprake bracht, meestal een verre tante of neef die op bezoek kwam, dan gingen zijn ouders van Hebreeuws op Jiddisch over.

‘Ik wil niet dat hij met de verschrikkingen van het verleden wordt belast,’ zei zijn vader telkens waarschuwend tegen zijn moeder voordat hij de deur voor de familie opendeed. Maar hun zwijgen of geheimzinnige gefluister in het Jiddisch zorgden er juist voor dat Amnon zijn oren spitste. Wanneer de tante en neef op bezoek waren, dan speelde hij het liefst rustig in een hoek van de woonkamer en concentreerde hij zich op het gesprek. Zonder dat hij precies begreep wat er gezegd werd, voelde hij hoe de demonen uit het verleden ontwaakten en zijn ouders in een ijzeren greep namen. De Duitsers, maar ook de Polen, stonden symbool voor het slechte in de mens.

In hun poging Amnon voor de last van de Tweede Wereldoorlog te behoeden hadden zijn ouders dat beeld juist in zijn hoofd gebrand. Ver weg in een hoekje van zijn geest ontsproot het besef dat hij zich nooit in de rol van het Joodse slachtoffer zou laten duwen en dat hij zijn volk zou redden uit de klauwen van de twintigste eeuw.

Milos en Amnon hadden elkaar begin jaren tachtig in Amsterdam leren kennen in een homodiscotheek. Ze waren toen allebei 26 jaar en werden verliefd. Amnon was na het afmaken van zijn studie niet meer naar Israël teruggegaan. Hij werd Nederlander en in 2001 trouwden ze toen dat wettelijk mogelijk werd. Later verhuisden ze naar New York, waar Milos op het kantoor van Social Justice International ging werken. Hij hield zich bezig met internationaal recht en richtte zich met name op regeringsleiders en militairen die misdaden tegen de menselijkheid hadden begaan. Zij mochten hun straf niet ontlopen. Milos drong er op aan dat ze voor het Internationaal Strafhof in Den Haag werden gedagvaard en trad in sommige processen als getuige-deskundige op. Op zijn werkkamer in New York hing een ingelijst affiche aan de muur SAY NO TO INJUSTICE, SAY NO TO IMPUNITY. Die slogan inspireerde Milos elke dag wanneer hij achter zijn computer zat en het onrecht in de wereld bestreed.

Vroeger, toen Milos en Amnon nog in Amsterdam woonden en met vakantie gingen, meden ze Duitsland. ‘We rijden door België en Luxemburg,’ verordonneerde Amnon met de kaart op schoot. Die omtrekkende beweging had hij decennia lang volgehouden, maar nu zat hij dan op de rand van het bed in zijn hotelkamer in de Berlijnse wijk Schöneberg. Het was Milos’ idee geweest, hij kon de reis met zijn werk combineren. Wonend in New York had Berlijn minder bedreigend en ver weg geleken. Misschien dat Amnon zich daardoor had laten overhalen.

Uit verveling had hij de tv aangezet. Het was meteen raak. Hij zag een schokkerig filmpje van Joden die met een tandenborstel een stoep aan het schrobben waren. Lachend keken de omstanders toe. Nu al twijfelde hij aan zijn beslissing.

‘Kom. Kleed je aan, we gaan de stad in.’

Ze namen een taxi naar de Hackescher Markt, waar het Duitse kantoor van Social Justice International was gevestigd. Milos had zijn collega’s beloofd even langs te komen. Zwijgend volgde Amnon Milos de trap op naar de tweede etage van het pand, waar het kantoor gevestigd was.

De voordeur van het kantoor zwaaide open en Emil, de directeur, ontving hen hartelijk. Grammaticaal sprak hij goed Engels, maar hij had een zwaar Duits accent.

‘Welkom, Milos, nu zie je eindelijk hoe wij er in Berlijn bij zitten. Jullie in New York, in het Empire State Building, hebben daar geen idee van.’ Hij sloeg Amnon amicaal op de schouder en vroeg naar zijn naam.

‘Wat voor werk doe jij?’ vroeg hij. ‘Ik ben beeldhouwer,’ zei Amnon, die langzaam ontdooide, terwijl Milos zich verloor in oppervlakkig gebabbel over kantoorangelegenheden. Ze kregen een rondleiding door het pand, terwijl de directeur uitweidde over de buitenlandse politiek van Duitsland en de plaats die het mensenrechtenbeleid daarbij innam. Amnon liet flarden van de conversatie over zich heen komen, terwijl hij de beelden van de gebroken ruiten tijdens de Kristallnacht voor zich zag. Een paar uur in Berlijn, en hij was nu al in de ban van het verleden.

‘Lijkt wienerschnitzel jou wat?’

Milos stootte Amnon aan. De directeur en Milos keken hem vragend aan.

‘Sorry, ik heb niet geluisterd. Ik dacht nog na over die documentaire.’

‘Of je zin hebt in wienerschnitzel met aardappelsalade,’ zei Milos extra hard.

‘Welke documentaire?’ vroeg de directeur geïnteresseerd. Hij had een lieve glimlach op zijn gezicht.

Milos verslikte zich bijna. O God, nu niet, alsjeblieft, dacht hij terwijl hij Amnon strak aankeek als wilde hij hem hypnotiseren en een diplomatiek antwoord laten geven.

‘Op de hotelkamer zag ik een programma over de Kristallnacht en antisemitisme in Duitsland en Oostenrijk. Joden die op hun knieën met een tandenborstel de stoep schoon moesten schrobben, terwijl hun burens lachend toekeken.’ Het klonk als een verwijt. Milos hield zijn adem in.

‘Vreselijk. Ik heb dat ook gezien hier in het museum onder het Holocaustmonument. Ik kan jullie aanraden daarnaartoe te gaan. De Duitsers zijn nog steeds enorm aan het worstelen met hun verleden.’

‘Dat restaurant is hier een paar straten vandaan. Authentiek Duits eten,’ zei Milos. Hij wilde het gespreksonderwerp veranderen, maar had buiten de standvastigheid van Amnon gerekend.

‘Je zegt het alsof je zelf geen Duitser bent,’ reageerde Amnon, Milos negerend.

Emil knikte. ‘Ik ben Joods. Mijn ouders hebben tijdens de oorlog ondergedoken gezeten in Berlijn. We hebben veel familieleden verloren, maar na de oorlog zijn we altijd in de stad gebleven.’

Joden die in Berlijn ondergedoken hadden gezeten? Het antwoord verraste Amnon en prikkelde zijn nieuwsgierigheid. Hij stelde de ene vraag na de andere. Voor Milos er erg in had, liep hij achter Emil en Amnon aan. De twee waren hem vergeten en hadden alleen oog voor elkaar.

Milos begroette een paar van zijn collega’s. Ja, het was leuk om een paar dagen in Berlijn te zijn. Nee, ze waren hier nog nooit eerder samen geweest. Hetzelfde affiche met SAY NO TO INJUSTICE, SAY NO TO IMPUNITY hing ook hier aan de muur.

Amnon draaide zich om. 'We gaan eerst met Emil wat drinken voordat we naar dat restaurant gaan.' Hij keek opgetogen, had kleur op zijn wangen gekregen. Hij had er duidelijk zin in.

Milos liet zich door de twee meevoeren naar een café in de Hackesche Höfe aan de Rosenthaler Strasse, een complex van jugendstilgebouwen uit het begin van de vorige eeuw.

Ze dronken bier uit grote glazen. Het schuim bleef op Milos' lippen staan. Emil onderhield hen met verhalen over het kantoor.

Toen hij opstond en afscheid nam, zei hij: 'Ik hoop dat jullie genieten van Berlijn. Het is een stad met geschiedenis. Overal waar je komt stuit je op het verleden, soms verborgen achter een moderne façade. De stad heeft veel lagen. Het hangt helemaal van jezelf af hoe je die afpelt.'

Hij gaf hun beiden een stevige handdruk.

'Wat een ontzettend aardige vent is dat,' zei Amnon toen Emil het café verlaten had.